

Slingeland Ziekenhuis Doetinchem
Rijnstate
Jeroen Bosch Ziekenhuis
Onderwijs- en Opleidingsregio Oost-Nederland
TweeSteden Ziekenhuis Tilburg/Waalwijk
Rijnstate
Jeroen Bosch Ziekenhuis
Streeklaboratorium Middelburg
UMC St Radboud
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis

oor
on

Cursusaanbod 2012

Discipline Overstijgend Onderwijs voor Arts In Opleiding tot Specialist

UMC St Radboud

PAO Heyendaal

Cursusaanbod 2012

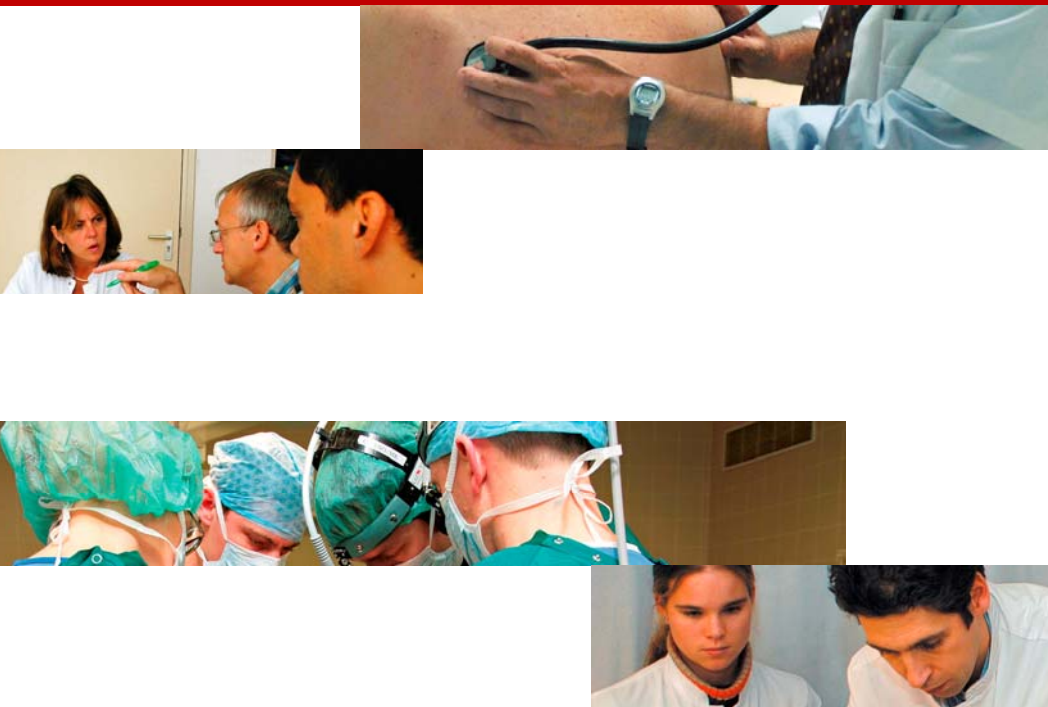
De modernisering van de medisch specialistische vervolgopleidingen is in volle gang. In 2004 besloot het Centraal College de algemene 'CanMEDS-competenties' als een van de uitgangspunten voor de opleiding te nemen. Inmiddels hebben de wetenschappelijke verenigingen een competentiegericht opleidingsplan geschreven. De bedoeling is het opleidingstraject functioneel en praktisch in te richten, zodat u als AIOS (arts in opleiding tot specialist) effectief kan worden opgeleid en beoordeeld.

Ten behoeve van het onderwijs in de disciplineoverstijgende competenties is binnen de OOR ON (Onderwijs en Opleidingsregio Oost-Nederland) een aantal cursussen ontwikkeld. Deze kunnen u en de opleiders naast het leren in de dagelijkse klinische praktijk behulpzaam zijn. De cursussen zijn vormgegeven door afzonderlijke cursuscommissies onder auspiciën van de regionale opleidingscommissie OOR ON. Ook de verschillende centrale opleidingscommissies zijn betrokken. Aan de hand van evaluaties en van nieuwe ontwikkelingen binnen het werkveld hebben we geprobeerd om het programma zo actueel en passend mogelijk te maken.

Wij hopen dat dit overzicht voor u en voor de opleiders in onze regio een hulpmiddel is bij het periodieke voortgangsgesprek om te reflecteren over het verwerven van de algemene competenties van een medisch specialist. Vervolgens kunt u plannen welke cursus uit dit aanbod in de komende periode een aanvulling op uw individuele opleiding kan vormen. Om deze systematiek verder te promoten krijgt u in 2012 de beschikking over een opleidingsvoucher die u kunt inzetten bij dit complete aanbod van cursussen. Achterin dit overzicht leest u meer informatie over dit systeem. Ook uw opleider is hiervan op de hoogte!

De opleidingscommissies en de cursuscommissies streven ernaar het cursusaanbod naar uw wensen in te richten. Wij zien uw eventuele wensen voor het cursusaanbod en de invulling dan ook graag tegemoet.

*Prof. dr. P.M.J. Stuyt
Voorzitter regionale opleidingscommissie OOR ON*

Inhoudsopgave

- 2 Cursusaanbod 2012
- 3 Inhoudsopgave
- 4 Inleiding
- 6 OOR ON
- 7 Introductie cursus AIOS
- 9 Regelgeving en ethiek in de medische praktijk; *medische fouten, incidenten en meldingsplicht*
- 11 Evidence Based Medicine
- 13 Klinisch epidemiologie
- 15 Klinische Onderwijskunde; *Opleiden van co-assistenten in de klinische praktijk*
- 17 Praktische stralingshygiëne 4 A/M
- 19 Communicatie en Attitude; *Cursus Interactieve Consultvoering (CIC)*
- 21 Patiëntveiligheid
- 23 Interne en extern management voor de arts
- 25 Balans werk en privé; *Hoe blijf ik baas over mijn eigen tijd?*
- 27 Solliciteren voor een maatschaps-of opleidingsplaats; *Hoe voer je een constructief sollicitatiegesprek met je gesprekspartner(s)?*
- 29 Farmacotherapie en infuusbeleid op een klinische afdeling; *Help wat moet ik doen!*
- 31 Algemene informatie en vouchersysteem
- 32 Overige inschrijfmogelijkheden en symposium

Inleiding

Het Centraal College van Medisch Specialismen heeft met het kaderbesluit 2004 een aantal vernieuwingen aangebracht in de opleidingseisen. Deze eisen hebben o.a. betrekking op het verwerven van algemene competenties. Naast de opleiding in deze algemene competenties is er vanzelfsprekend het verplichte vakgebonden cursorisch onderwijs dat door de beroepsgroepen is vastgesteld.

Op de volgende bladzijde zijn de competenties weergegeven in relatie tot de cursusthema's. In de afzonderlijke cursussen komen meerdere competenties aan de orde.

		COMPETENTIES						
		Medisch handelen	Communicatie	Samenwerken	Organisatie	Maatschappelijk handelen	Kennis & Wetenschap	Professionaliteit
DISCIPLINE OVERSTIJGENDE CURSUSSEN	Introductie cursus			+	+	+		+
	Regelgeving & ethiek in de medische praktijk	+	+		+	+		+
	Evidence Based Medicine	+					+	+
	Klinische Epidemiologie	+					+	+
	Klinische Onderwijskunde	+			+		+	
	Praktische stralingshygiëne 4 A/M	+				+		
	Communicatie en Attitude		+	+		+		+
	Patiëntveiligheid	+		+	+	+		+
	Interne en extern management voor de arts	+	+	+	+	+		+
	Balans werk en privé				+	+		+
	Solliciteren voor AIOS en ANIOS		+					
	Farmacotherapie en infuusbeleid	+				+	+	

OOOR ON

OOOR ON staat voor Onderwijs en Opleidingsregio Oost-Nederland. Het is een regionaal platform voor de ontwikkeling en uitvoering van onderwijs en opleiding in de praktijk.

Tot de kernziekenhuizen behoren momenteel:

- UMC St Radboud – Nijmegen
- Jeroen Bosch Ziekenhuis – Den Bosch
- Canisius Wilhelmina Ziekenhuis – Nijmegen
- Rijnstate- Arnhem, Velp en Zevenaar
- Sint Maartenskliniek – Nijmegen
- Slingeland Ziekenhuis – Doetinchem
- TweeSteden Ziekenhuis – Tilburg/Waalwijk

Cursusaanbod en –frequentie

Over de cursussen is het volgende te zeggen:

- Ze worden meerdere malen per jaar gegeven.
- Ze kunnen het beste in een bepaalde periode van de opleiding worden gevolgd. Dat staat in elke cursusbeschrijving vermeld.
- Een aantal cursussen is nog in voorbereiding.
- Alle cursussen worden geëvalueerd en waar nodig tussentijds bijgesteld.
- De opleiders en de AIOS, vertegenwoordigd in de Regionale Opleidingscommissie, en de verschillende centrale opleidingscommissies spelen bij de evaluatie een belangrijke rol.
- De cursussen dragen eraan bij dat de AIOS uit de verschillende disciplines elkaar tijdens de opleiding al leren kennen.
- Aangezien een aantal cursussen in ontwikkeling zijn zal op de site van PAO Heyendaal (www.paoheyendaal.nl) steeds het meest recente cursusoverzicht staan.

Het cursusaanbod is als volgt:

- Introductiecursus AIOS
- Regelgeving en Ethiek in de medische praktijk
- Evidence Based Medicine
- Klinische epidemiologie
- Klinische Onderwijskunde; *Opleiden van co-assistenten in de klinische praktijk*
- Praktische stralingshygiëne 4 A/M
- Communicatie en Attitude; *Cursus Interactieve Consultvoering (CIC)*
- Patiëntveiligheid
- Interne en extern management voor de arts
- Balans werk en privé; *Hoe blijf ik baas over mijn eigen tijd?*
- Solliciteren voor een maatschaps-of opleidingsplaats; *Hoe voer je een constructief sollicitatiegesprek met je gesprekspartner(s)?*
- Farmacotherapie en infuusbeleid op een klinische afdeling; *Help wat moet ik doen?*

Introductie cursus voor nieuwe artsen UMC St Radboud

U gaat deel uitmaken van het UMC St Radboud: een grote en dynamische organisatie, waar ruim 9500 medewerkers zich dagelijks inzetten om een topprestatie neer te zetten voor onze klanten. Wij helpen u graag om een goede start te kunnen maken in onze organisatie.

De introductie cursus voor medici is een belangrijke cursus voor artsen die hun werkzaamheden, al dan niet in opleiding, beginnen in het UMC St Radboud. Het UMC St Radboud is een grote en complexe organisatie waar academische patiëntenzorg, onderzoek en opleiding samenkomen. Behalve het kennismaken met de organisatie is het van groot belang dat artsen goed zijn voorbereid op hun werkzaamheden in de patiëntenzorg. In de cursus wordt daarom veel aandacht besteed aan onderwerpen die direct van belang zijn voor klinische werkzaamheden zoals het werken met het elektronische patiëntdossier (EPD) en de medicatie voorschrijf module (Medicatie EPD).

De introductie cursus wordt elke maand aangeboden en heeft een verplichtend karakter.

Inhoud

De cursus is opgebouwd uit vier dagdelen.

Tijdens het eerste dagdeel sluit u aan bij de algemene introductie van alle medewerkers in het UMC St Radboud waarin een eerste kennismaking met het UMC St Radboud centraal staat.

Het tweede dagdeel is gericht op patiëntveiligheid, waarbij instructie omtrent EPD en MEPD een belangrijk onderdeel is.

Op dagdeel drie is er voor klinisch werkzame artsen de mogelijkheid aan de hand van praktijkvoorbeelden te oefenen met MEPD. Daarnaast is er aandacht voor infectiepreventie, antibioticabeleid en de vitaal bedreigde patiënt.

Het vierde dagdeel staat in het teken van de opleiding tot medisch specialist en de rechtspositie van AIOS en ANIOS. Hierbij wordt ook ingegaan op competentiegericht opleiden en de balans tussen privé en werk. De Arts Assistenten Vereniging UMC St Radboud (AAVR) geeft uitleg over doelstellingen en activiteiten van de AAVR.

Cursusduur

Twee dagen.

Cursusdata

- 11 en 12 januari 2012
- 1 en 2 februari 2012
- 7 en 8 maart 2012
- 4 en 5 april 2012
- 9 en 10 mei 2012
- 6 en 7 juni 2012
- 5 en 6 september 2012
- 3 en 4 oktober 2012
- 7 en 8 november 2012
- 5 en 6 december 2012

Docenten

- Bestuurslid AAVR
- J. van Boekholt, Service Bedrijf – Productgroep ICT
- Drs. R. Brüggemann, ziekenhuisapotheker
- F. Cillessen MSc, Service Bedrijf – Productgroep ICT
- Prof. dr. F. Corstens, decaan, vice-voorzitter Raad van Bestuur
- Mw. mr. W.G.H. Corté, jurist
- Prof. dr. J. Damen, anesthesioloog

- Dr. W.J.M. Dekkers, universitair hoofddocent medische ethiek
- Mw. drs. D. Dona, bedrijfsarts
- Mw. S. Farmer, Service Bedrijf - productgroep ICT
- Dr. B.G. Fikkers, anesthesioloog-intensivist
- Mw. dr. P. van Gurp, internist
- F. Hendrix, transplantatiecoördinator
- Drs. J. Hopman, arts-microbioloog
- W. Hordijk, transplantatiecoördinator
- Prof. dr. P. van de Kerkhof, dermatoloog, voorzitter COC
- J. Nielen, Service Bedrijf – Productgroep ICT
- H. van Onzenoort, ziekenhuisapotheker
- A. van Oosterwijk, Service Bedrijf – Productgroep ICT
- Dr. M. Pijnenburg, universitair docent ethiek
- Prof. dr. M. Samsom, voorzitter Raad van Bestuur
- J.J. Schmitz, hospitality officer
- Drs. B. Schouwenberg, internist-klinisch farmacoloog
- Prof. dr. P. Stuyt, internist, opleidingsdirecteur medische vervolgoopleidingen
- Drs. P. Theloesen, bedrijfsarts
- Prof. dr. P. Verweij, arts-microbioloog
- Em. prof. dr. P. de Vries Robbé, medische informatiekunde
- Prof. dr. H. de Wilt, chirurg
- Mw. mr. K. de Wolf, jurist
- Dr. A. Wolff, anesthesioloog

Alle docenten zijn verbonden aan het UMC St Radboud Nijmegen.

Cursuskosten

Aan de cursus zijn geen kosten verbonden.

Aanmelden / Informatie

U ontvangt tijdens uw aanstellingsgesprek een uitnodiging voor de introductiecursus. U hoeft zich niet aan te melden. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie over de cursus en de locatie.

Ga naar www.paoheyendael.nl voor alle relevante informatie over deze cursus.

Secretariaat

UMC St Radboud, PAO Heyendael
Mw. G. van Duijnhoven
Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen
T (024) 36510342
E g.duijnhoven@pao.umcn.nl
I www.paoheyendael.nl

Regelgeving en ethiek in de medische praktijk; *Medische fouten, incidenten en meldingsplicht*

Wet- en regelgeving en het omgaan met ethische dilemma's in de medische praktijk.

- Mag men een geneesmiddel voorschrijven voor een indicatie, waarvoor het niet is geregistreerd?
- Hoe dient men te handelen als een patiënt wordt binnen gebracht op de SEH met een tentamen suïcide door middel van psychofarmaca en een notitie op zak heeft dat hij niet geholpen wenst te worden. Wat is de juridische status van zo'n notitie?
- Mag een behandeling geweigerd worden indien de patiënt niet verzekerd is, bijvoorbeeld in het geval van een asielzoeker? Bestaan er voor al dit soort situaties landelijke en/of lokale richtlijnen en protocollen?
- Hoe is de wettelijk regeling omtrent euthanasie ook alweer?
- En hoe moet de arts handelen indien er voor een bepaalde levensreddende behandeling onvoldoende budget beschikbaar is in zijn/haar instelling

Het zijn enkele voorbeelden van juridische en ethische vraagstukken in de huidige gezondheidszorg, waarmee een AIOS en de jonge arts in de loop van zijn loopbaan kan worden geconfronteerd.

Doel van de cursus Regelgeving en ethiek in de medische praktijk is de AIOS / jonge arts te informeren over de basisprincipes van het gezondheidsrecht en de medische ethiek. Verder zullen in interactieve sessies enkele casus worden uitgediept en van commentaar worden voorzien door een clinicus, een ethicus, een inspecteur gezondheidszorg en een jurist. Tenslotte zullen enkele van de ethische en juridische protocollen die in het ziekenhuis van kracht zijn worden besproken.

Deze cursus is bedoeld voor 4e jaars AIOS en voor jonge specialisten.

Programma

- Inleiding gezondheidsrecht en presentatie casus
- Inleiding klinische ethiek
- Bespreking casus: het te dure geneesmiddel
- Bespreking casus: de niet verzekerde patiënt
- Bespreking casus: ‘off ‘label voorschrijfgedrag
- Bespreking casus deelnemers

Cursusduur

Een dag

Cursusdatum

8 juni 2012

Docenten

- Mw. mr. I. Corté, jurist
- Dr. P. Koopmans, internist
- Prof. dr. E. van Leeuwen, hoogleraar medische ethiek
- J. Vesseur, arts, MPH
project-hoofdinspecteur voor patiëntveiligheid, ICT
in de zorg en internationaal

Tenzij anders vermeld zijn de docenten verbonden aan het UMC St Radboud Nijmegen.

Cursuskosten

De kosten zijn €260,-. Na inschrijving ontvangt u informatie over de wijze van betalen.

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website www.paoheyendael.nl. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie over de cursus en de locatie.

Secretariaat:

UMC St Radboud, PAO Heyendael
Mw. B. Gremmen-van Bergen
Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen
T (024) 361 08 62
E b.gremmen-vanbergen@pao.umcn.nl
I www.paoheyendael.nl

Evidence Based Medicine

De dagelijkse medische praktijk wordt gekenmerkt door het voortdurend nemen van beslissingen: wel of niet een diagnostisch onderzoek laten uitvoeren, wel of niet de medicatie aanpassen, afwachten of ingrijpen, enz. Soms hebben deze beslissingen verstrekkende gevolgen voor patiënten. Van artsen wordt in toenemende mate verwacht dat zij deze beslissingen baseren op uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek. Dit stelt nieuwe eisen aan artsen. Ten eerste moeten zij de juiste vragen op het juiste moment weten te stellen. Hiermee wordt de stap gezet vanuit de klinische praktijk naar het wetenschappelijk onderzoek. Welke vragen moeten bijvoorbeeld gesteld worden wanneer een meisje zich op de SEH presenteert met een klinische verdenking op een acute appendicitis? De arts moet vervolgens ook in staat zijn om efficiënt potentieel relevante literatuur te ontsluiten, en deze kritisch te beoordelen. Met name deze stap, het beoordelen van beschikbare evidentie op methodologische kwaliteit, belang, en de mate waarin het van toepassing is op de eigen situatie, vergt kennis en ervaring.

In deze inleidende cursus worden de basisprincipes van EBM uitgelegd en toegepast op concrete vraagstukken. Het ochtendprogramma staat in het teken van diagnostische beslissingen, tijdens het middagprogramma staan beslissingen rondom therapie centraal.

Inhoud

- Introductie Evidence Based Medicine, PICO-systematiek (Probleem Interventie Comparison Outcome), efficiënt zoeken in PubMed (zoekmachine medische databank)
- Computerpracticum: oefenen met PICO-systematiek en zoeken in PubMed: Reducing the number needed to read
- Introductie basisbegrippen diagnostisch onderzoek, beoordelingscriteria
- Computerpracticum: beoordeling artikel, berekening sensitiviteit en specificiteit, likelihood ratio's
- Introductie basisbegrippen interventieonderzoek, GRADE: Rating the quality of evidence and strength of recommendations
- Computerpracticum: systematic review met Review Manager (Cochrane Collaboration)
- Computerpracticum: beoordeling artikel; berekening Number Needed to Treat, relatief risico, absoluut risico reductie

Cursusduur

Eén dag (09.00 uur tot 16.30 uur).

Cursusdata

- 17 februari 2012
- 30 maart 2012
- 14 september 2012

Docenten

- Prof. dr. G.J. van der Wilt, Health Technology Assessment (HTA)
- Dr. J. Deinum, internist
- Mw. dr. M.J.P. Gerritsen, dermatoloog
- Drs. J.M.M. Groenewoud, wetenschappelijk programmeur/docent
- Mw. dr. M.M. Rovers, universitair hoofd docent

Alle docenten zijn verbonden aan het UMC St Radboud Nijmegen.

Cursuskosten

De kosten zijn €260,-.

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website

www.paoheyendael.nl.

Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie over de cursus en locatie.

Secretariaat:

UMC St Radboud, PAO Heyendael

Mw. B. Gremmen-van Bergen

Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen

T (024) 361 08 62

E b.gremmen-vanbergen@pao.umcn.nl

I www.paoheyendael.nl

Klinische epidemiologie

De medische praktijk is meer en meer **evidence-based** geworden, dat wil zeggen gebaseerd op de resultaten van medisch-wetenschappelijk onderzoek. Deze studies zijn vaak klinisch epidemiologisch van opzet. Zo worden predicties bij individuele patiënten en algemeen geldende causale uitspraken gedaan door klinische eindpunten te tellen in homogene patiëntgroepen of populaties. Essentieel is dan dat betrouwbare ziektekansen worden gegenereerd: diagnostische, etiologische, prognostische en genezingskansen.

Deze cursus schetst de achtergrond van de klinische epidemiologie en legt de principes en methodes uit om kwantitatieve evidentie te verzamelen: evidentie van het effect en bijeffect van medische interventie en/of het predictieve vermogen van testcombinaties bij diagnostiek en prognostiek.

Aan de hand van actuele publicaties in de *New England Journal of Medicine* worden naast de theorie vragen besproken als: Hoe is het gepubliceerde onderzoek naar een predictie- of effectvraagstuk opgezet; hoe gaat men om met mogelijke vertekening van het studieresultaat; hoe is de data-analyse vorm gegeven en hoe interpreteert men de uitslagen van geavanceerde statistiekmethoden als logistische regressie en proportional hazards modeling volgens Cox? De ochtend staat in het teken van predictive research, de middag van effect research.

De cursus Klinische Epidemiologie is een eendaagse cursus met zelfstudie vooraf aan de hand van studiemateriaal, waarbij u ook 2 artikelen analyseert. Op de cursusdag besteden we aandacht aan de algemene principes en aan de theorie en praktijk van een diagnostische studie, van een medische interventie studie en van een etiologisch onderzoek. Na afloop van de cursus volgt een opdracht die u binnen 2 weken na afloop van de cursus met voldoende resultaat dient af te ronden.

Toelatingseis

U dient de cursus Evidence Based Medicine te hebben gevolgd, voordat u aan deze cursus mag deelnemen.

Cursusduur

De cursus duurt één dag (09.00 tot 17.00 uur).

Cursusdata

- 15 juni 2012
- 14 september 2012

Docenten

- Prof. dr. A.L.M. Verbeek, arts en klinisch epidemioloog
- Mw. dr. P.G.M. Peer, biostatisticus
- Dr. M. den Heijer, endocrinoloog-epidemioloog

Alle docenten zijn verbonden aan het UMC St Radboud Nijmegen.

Cursuskosten

De kosten zijn €260,-.

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website www.paoheyendael.nl. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie over de cursus en de locatie.

Secretariaat

UMC St Radboud, PAO Heyendael

Mw. Y. Savelkoul-Broekman

Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen

T (024) 361 72 80

E y.savelkoul-broekman@pao.umcn.nl

I www.paoheyendael.nl

Klinische Onderwijskunde Cursus voor AIOS: Opleiden van co-assistenten in de klinische praktijk

Het leren in een klinische context is voor de vorming van de toekomstige arts/specialist van doorslaggevend belang. Hierbij speelt de opleider een cruciale rol. Aan de competenties van de opleider worden dan ook hoge én nieuwe eisen gesteld. De vertaling van theorie naar praktijk is daarbij belangrijk. Het geven van feedback op concrete werksituaties is een kunst op zich. Om de benodigde competenties te verwerven worden (geaccrediteerde) cursussen aangeboden om de co-assistenten/AIOS-opleider in staat te stellen de opleidingsmogelijkheden, die zich in de dagelijkse klinische praktijk voordoen, maximaal te benutten.

Deze cursus is speciaal bedoeld voor AIOS die co-assistenten opleiden.

Inhoud

- Introductie en inventarisatie ervaringen en leervragen
- De klinische praktijk als leeromgeving *Leren in de medische praktijk*
- Begeleiding en feedback *Workshops begeleiding en feedback*
- Reflectie op onderwijs in een klinische setting *Workshops statusnabespreking, rolmodel en vaardigheden*
- Toepassing in de praktijk
- Terugblik en evaluatie

Cursusduur

Eén dag (09.00 uur tot 17.00 uur).

Cursusdata

- 24 april 2012
- 20 november 2012

Docenten

Voor de cursus is een wisselende groep docenten beschikbaar.

Cursuskosten

De kosten zijn €460,-.

Aanmelden / Informatie

Voor deze cursus is het maximaal aantal deelnemers vastgesteld op 18. Plaatsing gebeurt op volgorde van binnenkomst van de aanmeldingen. Mochten de cursus van uw voorkeur al vol zijn, dan wordt u op de wachtlijst geplaatst. Deelnemers binnen de OOR ON, krijgen voorrang bij inschrijving, evenals deelnemers die vorig jaar op de wachtlijst zijn geplaatst.

U kunt zich inschrijven via de website www.paoheyendael.nl. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie over de cursus en de locatie.

Secretariaat

UMC St Radboud, PAO-Heyendael

Mw. B. Rissenbeek

Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen

T (024) 361 72 80

E b.rissenbeek@pao.umcn.nl

I www.paoheyendael.nl

Praktische Stralingshygiëne 4 A/M

De cursus is bedoeld voor AIOS en medisch specialisten die in hun werkzaamheden zelfstandig doorlichten met röntgenstraling, zoals anesthesiologen, cardiologen, mdl-artsen, urologen, neurologen, longartsen, chirurgen en orthopeden. Het werken met ioniserende straling voor medische doeleinden is een voorbehouden handeling volgens de wet BIG (Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg). Vandaar dat u eerst bekwaam moet zijn om zelfstandig bevoegd te zijn. Deze cursus biedt de hiervoor benodigde deskundigheid, zoals het Besluit Stralenbescherming vereist. De cursus is niet bedoeld voor nucleair geneeskundigen, radiologen en radiotherapeuten.

Inhoud

De cursusinhoud komt voort uit de leerdoelen zoals geformuleerd door de voorbereidingscommissie en is gebaseerd op het advies van de Gezondheidsraad ('Deskundigheidseisen voor medische stralingstoepassingen', 1996/04) en op gesprekken met mensen uit de doelgroep. Centraal staat het praktisch handelen en de toepassing in de praktijk. Dit wordt belicht vanuit diverse invalshoeken, verdeeld over twee dagen.

De cursus kent de volgende (leer)doelen:

- De cursist heeft inzicht in de stralingsrisico's voor patiënt, medewerkers en zichzelf en kent methodes om deze risico's te beperken.
- De cursist kent het verband tussen beeldkwaliteit en patiëntendosis.
- De cursist kent methodes om de dosis te beperken voor zichzelf, voor medewerkers en voor de patiënt.
- De cursist kan over stralingshygiënische onderwerpen communiceren met patiënten, collega's, medewerkers, klinisch fysici, stralingsdeskundigen en de overheid.
- De cursist is op de hoogte van relevante wet- en regelgeving.

Afwisselend worden onderwerpen belicht door middel van korte inleidingen, casuïstiek en inhoudelijke uitdieping. De cursus wordt afgesloten met een examen.

Aan het eind van de cursus ontvangt u een door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport erkend diploma.

Cursusduur

Dag 1 van 09.00 tot 21.00 uur, dag 2 van 09.00 tot 19.00 uur, inclusief examen.

Cursusdata

- 24 en 25 mei 2012
- 20 en 21 september 2012

Docenten

- Drs. H.M. Dekker, radioloog UMC St Radboud Nijmegen
- Drs. P.A.J. Jonkergouw, stralingsdeskundige UMC St Radboud Nijmegen
- W.P. Moerman, stralingsdeskundige UMC St Radboud Nijmegen
- Prof. dr. L.J. Schutze Kool, radioloog UMC St Radboud Nijmegen
- Dr. M.A.O. Thijssen, klinisch fysicus, Alysis Zorggroep Arnhem

Cursuskosten

De kosten zijn €595,- inclusief catering, boek en studiemateriaal.

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website www.paoheyendael.nl. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie over de cursus en locatie.

Secretariaat

UMC St Radboud, PAO Heyendael
Mw. J. van Werven-Nobel
Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen
T (024) 361 72 80
E j.vanwerven-nobel@pao.umcn.nl
I www.paoheyendael.nl

Communicatie en attitude Cursus Interactieve Consultvoering (CIC)

Communicatie tussen patiënt en zorgverlener is essentieel, enerzijds voor de wederzijdse tevredenheid over het contact, anderzijds om te komen tot commitment en succes van begeleiding en/of behandeling. Daarnaast is bekend dat een goede anamnese voor 70% bijdraagt aan de diagnostische opbrengst in het contact.

Effectieve communicatie zal, naast een adequate houding, voor de arts leiden tot minder problemen in het contact met patiënten. Dit is meetbaar door te kijken naar het aantal klachten, toename van compliance en wederzijdse tevredenheid. Ook in het contact met collega-hulpverleners (te meten aan betere samenwerking, minder misverstanden en conflicten) zijn mooie effecten zichtbaar. Door integratie van een patient-centered en doctor-centered benadering neemt de patiëntstevredenheid toe alsmede de compliance. Ook neemt het aantal juridische procedures af, daalt het aantal dokters dat wordt bezocht (minder shopping) en als belangrijkste neemt de health outcome toe¹.

Tijd dus om de consultvoering onder de loep te nemen: Wat gaat er goed, en waar zijn verbeterpunten?

---

¹ R.C. Smith et al. Evidence-based guidelines for teaching patient-centered interviewing; Patient education and counseling 39 (2000) 27-36

Sinds 1993 wordt in het UMC St Radboud de Cursus Interactieve Consultvoering (CIC) gegeven met als doelgroep de AIOS in dit ziekenhuis. Het doel van de cursus is het bereiken van goede communicatie en attitude, die zal leiden tot een adequate en efficiënte consultvoering voor patiënt en hulpverlener als ook een optimaal behandelresultaat conform de kerncompetenties zoals beschreven in het Kaderbesluit CCMS. Daarnaast beoogt de cursus de zelfreflectie bij de cursist te stimuleren.

De cursus bestaat uit vijf dagdelen, elk dagdeel met een specifiek communicatie gerelateerd onderwerp. Ervaringen uit de praktijk (inclusief video-opnames van gesprekken door cursisten in de praktijk) worden besproken met aandacht voor individuele stijlkenmerken van de cursist. Daarnaast oefent u in gesprekken met simulatiepatiënten rondom een bepaald thema. Die gesprekken bespreekt u na met medecursisten en docenten. De cursisten waarderen de mengeling van AIOS uit diverse specialismen zeer.

De cursus is op verzoek van opleiders in de regio OOR ON en aan de hand van suggesties van eerdere deelnemers in vernieuwd: de casuïstiek is aangepast en er is meer aandacht voor communicatie in relatie tot samenwerken.

Naast dit programma komt er in 2012 een pilot-programma "CIC-basis". Dit betreft een eendaagse cursus waarin de basis centraal staat. Bovenop die basis komt PAO Heyendael met aanvullende, aparte thema's op maat. Houd daarom de site www.paoheyendael.nl in de gaten!

Programma

- Dagdeel 1: kennismaking: persoonlijke stijlkenmerken, biopsychosociaal model van de patiënt, gesprekstechnieken: concretiseren, expliciteren, thematiseren, onderhandelen / conflicten
- Dagdeel 2: leefstijlinterventie (LSI) en compliance
- Dagdeel 3: lichamelijk onverklaarde klachten
- Dagdeel 4: 'slecht nieuws gesprek' en palliatieve zorg
- Dagdeel 5: 'na de fout niet in de fout', bespreken van een fout, gesprek naar aanleiding van een klacht

Cursusduur

Vijf dagdelen verspreid over twee hele dagen en één dagdeel

Cursusdata

11 september: 13.00-19.30 uur
18 september : 09.00-18.15 uur
27 september: 09.00-18.15 uur

Docenten

- Mw. dr. J. de Graaf, internist
- Mw. dr. P. van Gurp, internist
- Mw. dr. E. van Weel, huisarts
- Mw. dr. E. Bazelmans, klinisch psycholoog
- Mw. dr. M. Janssen, internist
- Prof. dr. J. Prins, klinisch psycholoog
- Mw. mr. I. Corté, jurist
- Mw. dr. C. Verhaak, klinisch psycholoog
- klachtenfunctionaris

Alle docenten zijn verbonden aan het UMC St Radboud Nijmegen.

Cursuskosten

De kosten zijn €860,-. Na inschrijving ontvangt u informatie over de wijze van betalen.

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website www.paoheyendael.nl. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie en een routebeschrijving.

U kunt alleen deelnemen aan de cursus als u zich bereid verklaart alle dagdelen te volgen.

Secretariaat

UMC St Radboud, PAO Heyendael

Mw. B. Rissenbeek

Adres: Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen

T (024) 361 76 88

F (024) 354 05 68

E b.rissenbeek@pao.umcn.nl

I www.paoheyendael.nl

Patiëntveiligheid

Denken over patiëntveiligheid is beslist niet nieuw. Sinds de studie 'To err is Human' gepubliceerd werd in 1999, staat het onderwerp wereldwijd in de belangstelling. Uit dit rapport bleek dat in de Verenigde Staten jaarlijks tussen de 44.000 en 98.000 patiënten overlijden als gevolg van missers in ziekenhuizen. Deze shockerende cijfers hebben er toe geleid dat er in de Verenigde Staten een offensief gestart is om de gezondheidszorg veiliger te maken. En met groot succes. Ook in Nederland ontstond mede hierdoor aandacht voor patiëntveiligheid. Er zijn intussen twee grote Nederlandse studies gepubliceerd waaruit blijkt dat 6-8% van de ziekenhuispatiënten te maken krijgt met onbedoelde zorggerelateerde schade en dat er jaarlijks tussen de 1500 en 2500 patiënten overlijden als gevolg van vermijdbare fouten in het zorgproces. Om dit probleem aan te pakken, kennen ziekenhuizen een verplichting om per januari 2012 te beschikken over een gecertificeerd veiligheidsmanagementsysteem (VMS) en te werken aan verbeterprogramma's op elf gebieden (VMS-thema's). Om kennis over de VMS-thema's te verspreiden organiseert PAO Heyendael Masterclasses rondom het thema Patiëntveiligheid.

Inhoud

De 11 VMS-thema's zijn:

1. Voorkomen van wondinfecties na een operatie
2. Voorkomen van lijnsepsis en de behandeling van ernstige sepsis
3. Vroege herkenning en behandeling van de vitaal bedreigde patiënt
4. Medicatieverificatie bij opname en ontslag;
5. Kwetsbare ouderen
6. Optimale zorg bij acute coronaire syndromen
7. Vroege herkenning en behandeling van pijn
8. High risk medicatie: klaarmaken en toedienen van parenteralia
9. Verwisseling van en bij patiënten
10. Voorkomen van nierinsufficiëntie bij intravasculair gebruik van jodiumhoudende contrastmiddelen
11. Veilige zorg voor zieke kinderen.

Cursusdata en -duur

In 2012 organiseert PAO Heyendaal in totaal 4 masterclasses, steeds van 16.00-18.00 uur:

- 17 april 2012: Infectieziekten;
- 21 juni 2012: De kwetsbare oudere patiënt
- 25 september 2012 De spoedeisende patiënt
- 6 november 2012: Medicatie

Voor een actuele omschrijving van de diverse masterclasses verwijzen we naar www.paoheyendaal.nl.

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website www.paoheyendaal.nl. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie over de cursus en de locatie.

Secretariaat

UMC St Radboud, PAO Heyendaal
Mw. T. Coolen
Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen
Telefoon: (024) 3655357
Fax: (024) 354 05 68
E-mail: t.coolen@pao.umcn.nl
Internet: www.paoheyendaal.nl

Intern en extern management voor de arts

Als arts krijg je, gewild of ongewild, te maken met de wereld van het management in de gezondheidszorg. Je kunt proberen die wereld te negeren of je ertegen af te zetten. Maar veel productiever is het om te proberen die wereld mede naar je hand te zetten, door het management te laten doen wat het zou moeten doen, nl. het ondersteunen en faciliteren van de primaire taken in de gezondheidszorg. Daarvoor moet je in staat en bereid zijn zelf verantwoordelijkheid te nemen, niet als manager maar in je eigen rol als professioneel arts.

Een arts oefent zijn medische professie uit te midden van een aantal omgevingsfactoren: de interne omgeving (de eigen organisatie, het ziekenhuis), de externe omgeving (klanten, stakeholders, concurrenten) en de maatschappij. Hoe blijf je als arts staande binnen dit krachtenveld? Deze cursus schenkt aandacht aan de eigen positie van de arts binnen zijn of haar omgeving.

De algemene doelstelling van deze cursus is inzicht te verschaffen in de onderlinge afhankelijkheden van de interne en externe factoren. De cursus draagt bij aan de ontwikkeling en vergroting van de kerncompetenties Organisatie en Professionaliteit zoals omschreven in de Algemene Competenties van de medisch specialist.

Specifieke doelstellingen:

- Inzicht in en affiniteit bieden met management-issues die de interne en externe omgeving van artsen betreffen.
- Inzicht bieden in de complexe relatie tussen medische, bedrijfseconomische en organisatorische aspecten van de gezondheidszorg.
- Inzicht bieden in verantwoordelijkheden, vraagstukken en denkwijzen van professionele managers.

Tijdens de module zullen de deelnemers ervaren dat kwaliteit van handelen méér is dan medische vakbekwaamheid in enge zin. Voor elke arts zijn er andere, aanvullende verantwoordelijkheden als uitvloeisel van veranderingen in de zorgsector.

Inhoud

De cursus wordt verzorgd door de TiasNimbas Business School van de Universiteit van Tilburg en de Technische Universiteit Eindhoven in samenwerking met het Elisabeth Ziekenhuis Tilburg en het UMC St Radboud Nijmegen.

De opzet is volgens de TiasNimbas benadering:

- Frontiers of knowledge én practice based learning
- Academisch verdiepend én praktisch georiënteerd

De cursus is didactisch afwisselend opgezet, interactief en bestaat uit drie onderdelen:

- Deel 1 (1 dagdeel): ontwikkelingen in en rond de zorgsector.
- Deel 2 (0,5 dagdeel): strategische marketing – de patiënt als klant.
- Deel 3 (0,5 dagdeel): klantwaarde – een bedrijfseconomisch perspectief.

Cursusduur

De cursus duurt één dag (09.00 – 19.45 uur). Aan het eind van de dag is er een afsluiting met een snack.

Cursusdata

woensdag 13 juni 2012 of donderdag 8 november 2012

Docenten

Adj. Prof. Dr. Jo Caris, bekleedde diverse bestuursfuncties in de zorgsector.

Prof. Dr. Bart Berden is arts en bedrijfskundige en lid van de raad van bestuur van het St.Elisabeth Ziekenhuis te Tilburg.

Prof.dr. Theo Poiesz hoogleraar economische psychologie en hoogleraar healthcare management TiasNimbas.

Prof.dr. Will Reijnders is hoogleraar marketing.

Prof. dr. Melvin Samsom is voorzitter van de Raad van Bestuur van UMC Radboud te Nijmegen.

Cursuskosten

De kosten zijn €460,-.

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website

www.paoheyendael.nl. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie over de cursus en de locatie.

Secretariaat

UMC St Radboud, PAO Heyendael

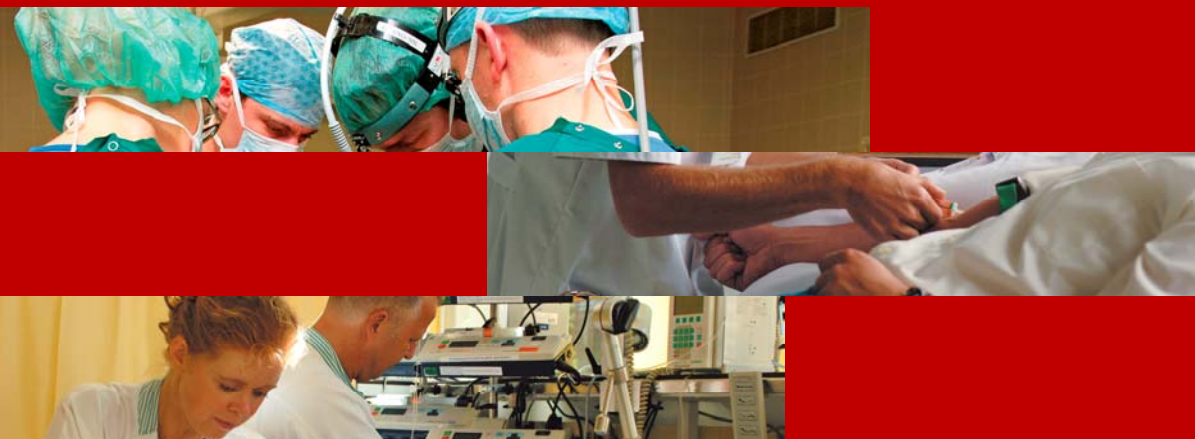
Mw. J. van Werven-Nobel

Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen

T (024) 361 72 80

E j.vanwerven-nobel@pao.umcn.nl

I www.paoheyendael.nl

Balans werk en privé – Hoe blijf ik baas over mijn eigen tijd?

Tijd kunt u niet managen, maar u kunt wel uzelf managen in uw beschikbare tijd. In deze cursus werken we met simulaties en eigen casuïstiek. Doel van de cursus is het bereiken van effectief energiemanagement. Naast de persoonlijke ontwikkeling in het kader van werk en opleiding, komt ook de balans werk- privé aan de orde. Twee pijlers staan centraal in de workshop: de principes van effectief timemanagement (o.a. prioriteiten stellen) en het gedachtegoed van Stephen Covey (proactief handelen, energie steken in zaken waar je invloed op hebt). Dit met als doel het bevorderen van uw persoonlijke effectiviteit in uw werk. Modellen en theorie wisselen af met praktische oefeningen, ervaringen en zelfreflectie. Tussen de eerste en de tweede dag van de workshop gaat u experimenteren met nieuwe inzichten in de praktijk.

De cursus richt zich op de Radboudcompetenties zelfmanagement, zelfreflectie en doelgericht handelen en de CanMeds competenties organisatie en professionaliteit.

Resultaten

- Inzicht in en kennisgemaakt met de verschillende aspecten van modern timemanagement.
- Bewustwording van persoonlijke belemmeringen en helpende tips en oefeningen.
- Een persoonlijk actieplan met concrete voornemens om te zorgen dat de inzichten ook echt verankerd worden.

Programma

Dag 1

- Energie- en tijdmanagement: doelen in het werk en prioriteiten stellen; omgaan met blokkerende overtuigingen en irrationele gedachten (Rationeel Emotionele Training).
- Oefening positieve energie (belang van humor, beweging en dromen van doelen)
- Energie- en tijdmanagement: doelen en waarden als kompas.
- Time Management Tips.
- Belang van ontspanning.

Dag 2

Tijdens deze dag maakt u de balans op: hoe zijn de werkopdrachten verlopen? Wat heeft u geleerd? Wat blijkt nog moeilijk? U wisselt ervaringen uit, frist waar nodig de theorie op en zet de puntjes op de i. Met als doel dat iedereen de persoonlijke leerdoelen behaalt: een realistische planning en vooral dat u elke dag met een voldaan gevoel naar huis te kunnen gaan! Deelnemers gaan dus met hun persoonlijke leerdoelen aan de slag.

De inhoud van dag 2 wordt uiterlijk twee weken voorafgaand aan deze dag door de individuele deelnemers aangedragen. De trainer ontwikkelt op basis van die input het programma. Een van de huiswerkopdrachten hangt hiermee samen. Deelnemers kunnen zelf een thema aandragen. Hieronder een overzicht van mogelijke thema's:

Thema: verdieping

Doelen:

- Terugblik
- Delen van praktijkervaringen
- Vieren van successen
- Delen van lastige situaties
- Verdieping van persoonlijke leerdoelen

Overige thema's die aan bod kunnen komen zijn:

- Stresshantering, fysieke signalen, de rol van de bedrijfsarts
- Oefenen met RET
- Omgaan met een dilemma
- Grenzen trekken en 'nee' zeggen
- Omgaan met de afhankelijke positie als AIOS
- Voeren van lastige gesprekken rondom thema balans werk privé
- Reflecteren met als doel uzelf aanzetten tot actie. Dit naar aanleiding van ervaringen van de dag.

Cursusduur

De cursus duurt anderhalve dag (dag 1: 09.00 - 17.00 uur en dag 2: 09.00 – 13.00 uur).

Cursusdata

- 14 februari en 20 maart 2012
- 15 maart en 19 april 2012
- De overige cursusdata worden t.z.t. gepubliceerd op www.paoheyendael.nl

Docenten

- Mw. drs. Joanneke van den Berg, loopbaan adviseur, UMC St Radboud, Servicebedrijf productgroep HRM, Nijmegen
- Mw. drs. Sheila van de Sande, psycholoog NIP UMC St Radboud, Servicebedrijf productgroep HRM, Nijmegen

Cursuskosten

De kosten zijn €380,-..

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website www.paoheyendael.nl. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie en een routebeschrijving.

Secretariaat

UMC St Radboud, PAO Heyendael
Mw. T.Coolen
Adres: Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen
Telefoon: (024) 3655357
Fax: (024) 354 05 68
E-mail: t.coolen@pao.umcn.nl
Internet: www.paoheyendael.nl

Solliciteren voor een opleidings- of maatschapsplaats

Hoe voer je een constructief sollicitatiegesprek met je gesprekspartner(s)?

Als je gaat solliciteren voor een opleidings- of maatschapsplaats vraagt dit voorbereiding. Solliciteren is voor veel mensen spannend en geen dagelijkse bezigheid. Vragen die leven:

- Waarom wil je juist daar, op die plek solliciteren?
- Wat drijft jou in je werk?
- Wat is jouw toegevoegde waarde bij die club/ ziekenhuis?
- Waarom willen ze jou en niet iemand anders?
- Hoe voer je eigenlijk een constructief sollicitatiegesprek?
- Hoe ziet de procedure eruit?
- Met wie voer je het gesprek?
- Wat kun je verwachten?
- Wat zullen ze vragen?
- Maar ook: Wat wil jij weten? Wat wil jij uit het gesprek halen?
- Hoe kom je over en hoe wil je overkomen?
- Wat heb je nodig om tot een weloverwogen keuze te komen?
- Wat hebben zij nodig van jou?
- Welk gedrag willen zij zien en wil jij laten zien?

Al deze vragen komen aan bod tijdens de workshop solliciteren.

Inhoud

Deze workshop is specifiek gericht op het vergroten van je kans op een opleidings- of maatschaps plaats. Tijdens deze workshop komen twee belangrijke thema's aan bod: je persoonlijke presentatie en effectief communiceren met gesprekspartner (s) in een sollicitatiegesprek.

De trainers werken met acteurs waardoor je feedback mag ontvangen op jouw gedrag tijdens het gesprek en je presentatie. Zo krijg je de mogelijkheid om te experimenteren met nieuw/ander gedrag met als resultaat een heldere authentieke presentatie van jezelf, jouw motivatie en ervaring met het voeren van een sollicitatiegesprek.

De workshop is speciaal gericht op A(N)IOS en wordt aangeboden in het kader van het discipline-overstijgend onderwijs, geïnitieerd en gecoördineerd vanuit het IWOO. De workshop richt zich op de Radboudcompetenties zelfmanagement, zelfreflectie en doelgericht handelen en de CanMeds competenties organisatie en professionaliteit, communicatie en medisch handelen.

Het accent in de workshop voor A(N)IOS ligt op het trainen van het gesprek met 3-5 mensen in het sollicitatiepanel.

Resultaten van deze workshop

- Weten hoe jij je kan voorbereiden op een sollicitatiegesprek.
- Feedback van collega's, trainers en acteurs op je persoonlijke presentatie tijdens een sollicitatiegesprek en hoe je communiceert.
- Jezelf authentiek kunnen presenteren (zelfverzekerd en overtuigend, dicht bij jezelf).
- Het ervaren van het voeren van een sollicitatiegesprek met een acteur (De mogelijkheid wordt geboden om aan je leerdoel te werken).
- Jezelf kunnen presenteren op een authentieke wijze.
- Inzicht in je motivatie, expertise, persoonlijke kwaliteiten en drijfveren en weten hoe je deze helder over het voetlicht kan brengen
- Ervaren hoe het is om een sollicitatiegesprek met meerdere gesprekspartners te voeren.
- Weten hoe jij je optimaal kunt voorbereiden op een sollicitatiegesprek.
- Weten hoe een sollicitatieprocedure in elkaar steekt.
- Bekend raken met beïnvloedingsstijlen van jezelf en de ander (Roos van Leary).

Programma

In deze interactieve en praktische workshop wordt gewerkt aan:

- Voorbereidingsopdracht (leesopdracht, persoonlijke leerdoelen formuleren, nadenken over wat wil je oefenen met een acteur)
- Theorie beïnvloedingsstijlen
- Theorie/ inzicht in het sollicitatieproces
- Bewustwording van persoonlijke drijfveren, kwaliteiten, behoeften, organisatie- en persoonlijke doelen
- Rollenspel met trainingsacteur
- Oefenen met effectief gedrag tijdens de workshops (Roos van Leary)
- STAR methodiek
- Tips

Cursusduur

Eén dag (9.00 -17.00 uur).

Cursusdatum

7 juni 2012

25 oktober 2012

Docenten

- Mw. drs. Joanneke van den Berg, loopbaan adviseur, arts
UMC St Radboud, Productgroep HRM, Nijmegen
- Mw. drs. Sheila van de Sande, psycholoog NIP
UMC St Radboud, Productgroep HRM, Nijmegen

Cursuskosten

De kosten zijn €300,-.

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website www.paoheyendael.nl. Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie over de cursus en locatie.

Secretariaat

UMC St Radboud, PAO-Heyendael
Mw. B. Gremmen-van Bergen
Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen
T (024) 361 08 62
E b.gremmen-vanbergen@pao.umcn.nl
I www.paoheyendael.nl

Farmacotherapie en infuusbeleid op een klinische afdeling

Help, wat moet ik doen?

Medicatie voorschrijffouten kunnen leiden tot schade bij patiënten in en buiten het ziekenhuis. Deze fouten betreft m.n. een beperkte groep geneesmiddelen (NSAID's, opiaten, coumarinederivaten, trombocytenuitremmers, diuretica, cardiovasculaire middelen) en dan vooral bij bepaalde patiëntengroepen (ouderen, hartfalen, nierfalen). Ook worden er veel fouten gemaakt in het infuusbeleid in combinatie met medicatie (nierinsufficiëntie, overvulling, hypo/hyponatriëmie).

In deze cursus worden modules aangeboden om de arts-assistent te leren bij welke patiënten hij/zij bovengenoemde middelen veilig in kan zetten en onder welke omstandigheden hij/zij andere middelen zou moeten kiezen of controles (laboratorium, diurese, gewicht) zou moeten inbouwen. Door gebruik te maken van vigerende protocollen, zal deze cursus ook bijdragen tot implementatie van deze protocollen. Tevens zal er aandacht zijn voor het correct voorschrijven gebruik makend van de medicatievoorschrijfmodule in het EPD.

De cursus sluit goed aan bij de implementatie van het Patiëntveiligheidsprogramma bij de thema's: de kwetsbare oudere, medicatieverificatie bij opname en ontslag, voorkomen van nierinsufficiëntie bij jodiumhoudend contrast, high risk medicatie, vroege herkenning en behandeling van pijn.

Inhoud

Leerdoelen

- De cursist is in staat om veilig veel voorkomende farmacotherapie en infusen toe te passen bij patiënten op een klinisch afdeling.
- De cursist weet hierbij gebruik te maken van vigerende protocollen en de mogelijkheden van elektronisch voorschrijven.
- De cursist weet in welke situaties en bij welke patiënten hij zijn voorschrijfgedrag moet aanpassen dan wel extra controles moet inbouwen.

Werkwijze

Er zijn in totaal 4 modules die in twee dagdelen zullen worden aangeboden:

- Module 1: Pijnstilling
- Module 2: Antistolling
- Module 3: Veel voorkomende interacties en elektronisch voorschrijven
- Module 4: Infuusbeleid en medicatie (inclusief contrast). Nierfunctieverlies en elektrolytstoornissen.

U bereidt zich voor met hulp van een aantal cases. U kunt hierbij gebruik maken van de voor u geldende ziekenhuisprotocollen en zo nodig van *Up to date*®. Tijdens de cursusedagen zal deze casuïstiek interactief worden besproken en zullen de docenten de voornaamste leerpunten presenteren.

Toets

U sluit de cursus af met een digitale toets. Hierna krijgt u een certificaat ter bewijs dat u een goede en veilige voorschrijver bent.

Cursusduur

Twee middagen (12.30-17.00 uur).

Cursusdata

De cursusdata worden z.s.m. bekend gemaakt. Voor een actueel overzicht verwijzen we naar www.paoheyendael.nl.

Docenten

- Dr. D. Burger, Ziekenhuisapotheker-Klinisch Farmacoloog, afdeling Klinische Farmacie
- Mw. dr. G.M. de Jong, AIOS Heelkunde, afdeling Heelkunde
- Dr. C. Kramers, Internist-Klinisch Farmacoloog, afdeling Farmacologie-Toxicologie/Interne Geneeskunde
- Drs. B.J.J.W. Schouwenberg, Internist-Klinisch Farmacoloog, afdeling Farmacologie-Toxicologie

De docenten zijn verbonden aan het UMC St Radboud Nijmegen.

Cursuskosten

De kosten zijn €260,-.

Aanmelden / Informatie

U kunt zich inschrijven via de website

www.paoheyendael.nl.

Ongeveer twee weken voor de cursusdatum ontvangt u aanvullende informatie en een routebeschrijving.

Secretariaat:

UMC St Radboud, PAO Heyendael

Mw. B. Gremmen-van Bergen

Postbus 9101 (huispost 87), 6500 HB Nijmegen

T (024) 361 08 62

E b.gremmen-vanbergen@pao.umcn.nl

I www.paoheyendael.nl

Algemene informatie

PAO Heyendael

Het UMC St Radboud Nijmegen is een topkenniscentrum voor academische geneeskunde en gezondheidszorg. Eén van de taken van het UMC St Radboud is het ontwikkelen, verbeteren en vernieuwen van de kennisinfrastructuur van de gezondheidszorg. Om dit te realiseren voorziet het Instituut Post-Academisch Onderwijs PAO Heyendael, zowel inhoudelijk als organisatorisch, in een aanbod van kwalitatief hoogwaardig postdoctoraal en posthoger onderwijs.

Kwaliteit

PAO Heyendael werkt volgens de - door het NIAZ vastgestelde - norm voor medische bij- en nascholing. Wij bieden een geaccrediteerd cursusaanbod en hebben een instellingsaccreditatie voor huisartsen, internisten, anesthesiologen en specialisten ouderengeneeskunde.

Onze uitgangspunten

Bij het ontwikkelen van scholingsactiviteiten hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Eigen inbreng voor het realiseren van maatwerk
- Interactief
- Praktijkgericht
- Multidisciplinaire voorbereiding en aanpak
- Accreditatie voor primaire doelgroepen
- Gebaseerd op CANMEDS competenties
- Door experts uit de praktijk
- Onafhankelijkheid
- Continuïteit in aanbod

Werkwijze en werkzaamheden

PAO Heyendael heeft korte lijnen met medisch specialisten en afdelingen binnen het UMC St Radboud. Doelgroepcommissies houden voor PAO Heyendael feeling met het veld. Ze peilen de nascholingsbehoefte van collega's, volgen landelijke ontwikkelingen binnen hun beroepsgroep op de voet en genereren praktijkgerichte cursussen op hun vakgebied. De samenstelling van voorbereidingscommissies is meestal multidisciplinair van aard. Zo komen alle activiteiten en cursussen in nauw overleg met professionals in het veld tot stand.

Discipline overstijgend onderwijs

PAO Heyendael organiseert alle discipline overstijgend onderwijs voor AIOS binnen de Opleiding- en Onderwijsregio Oost-Nederland (OOR ON).

Daarvoor werkt PAO Heyendael nauw samen met de Medische Vervolgopleidingen binnen het Instituut voor Wetenschappelijk Onderwijs en Opleidingen (IWOO) en vindt er overleg en afstemming plaats met de Centrale Opleidingscommissie (COC) binnen het UMC St Radboud.

PAO Heyendael verzorgt in opdracht van meerdere beroepsverenigingen disciplinegebonden cursorisch onderwijs voor AIOS, zoals voor de AIOS Revalidatie geneeskunde, AIOS Heelkunde (PACO-NU), AIOS huisartsgeneeskunde, AIOS Interne geneeskunde (RODIN), AIOS Dermatologie, AIOS neurologie (ROAN) en modules voor verschillende andere disciplines op regionaal een landelijk niveau.

Inschrijven en opleidingsvoucher voor UMC AIOS

U kunt zich inschrijven via de website van PAO Heyendael. Alle relevante informatie over de cursussen staat vermeld op www.paoheyendael.nl.

U en uw opleider krijgen de programma's van de verschillende cursussen toegestuurd. Voor de introductiecursus ontvangt u een uitnodiging van de Raad van Bestuur.

Voor alle cursussen - met uitzondering van de introductiecursus - verzoeken wij u om u persoonlijk in te schrijven.

Na uw inschrijving ontvangt u een bevestiging, informatie over de cursus, de locatie en eventueel materiaal ter voorbereiding van de cursus.

Het UMC wil de UMC-AIOS in 2012 met hulp van een opleidingsvoucher stimuleren om te werken aan de noodzakelijke competenties en het deelnemen aan OOR ON activiteiten. Uw opleider van het UMC heeft, afhankelijk van de grootte van de afdeling, een aantal vouchers ontvangen. Deze vouchers vertegenwoordigen een waarde van €260,- per stuk. Bij inschrijving van een OOR ON activiteit vult u het nummer van de voucher in bij het opmerkingenveld op de site van PAO Heyendael. Als betalingsmethode kiest u dan "Voucher voor DOO t.w.v. €260,-". Bij cursussen waarvan het inschrijfgeld €260,- bedraagt betaalt u dus geen inschrijfgeld, bij cursussen van €460,- betaalt u maar €200,-. Let op: de vouchers(-nummers) zijn persoonsgebonden en kunnen slechts eenmaal worden opgevoerd. Het is echt noodzakelijk dat u het vouchernummer opvoert in het opmerkingenveld!

Overige inschrijfmogelijkheden

Dit aanbod OOR-ON 2012 is continu in ontwikkeling. In de loop van 2012 hopen we u te kunnen informeren over andere cursussen en symposia die voor u interessant kunnen zijn. Zo is er het OOR-ON Symposium op 5 oktober 2012 en een aantal cursussen die voortvloeien uit OOR-ON activiteiten in 2011 en eerder. Via www.paoheyendael.nl houden we u op de hoogte over het meest actuele aanbod.

Symposium 5 oktober 2012

Voor de elfde keer organiseert de OOR-ON Assistentenvereniging (voorheen Stichting CARS) het jaarlijks OOR-ON CARS Symposium, een discipline overstijgend symposium voor arts-assistenten in de opleidingsregio Nijmegen. Het Symposium vindt plaats op vrijdagmiddag 5 oktober. 's Avonds volgt voor geïnteresseerden een diner en feest. Het symposium behoort tot het aanbevolen DOO. Opleiders wordt dan ook verzocht om assistenten uit te roosteren voor deze activiteit.

Locatie

Alle cursussen worden gegeven op de campus van het UMC St Radboud Nijmegen, tenzij anders vermeld.

Contact

UMC St Radboud, PAO Heyendael
Postadres: Postbus 9101, 6500 HB Nijmegen
Bezoekadres: Geert Grooteplein 21, routenummer 87, 6525 EZ Nijmegen
T (024) 361 70 50
F (024) 354 05 68
E info@pao.umcn.nl
I www.paoheyendael.nl

